

Riktlinjer för hantering av regional rovdjursförvaltning avseende skydds jakt, ersättningar för rovdjursangrepp samt bidrag till skadeförebyggande åtgärder inom det södra rovdjursförvaltningsområdet

Bakgrund och syfte

En av rovdjurspolitikens intentioner är att de stora rovdjuren ska kunna spridas till sina naturliga utbredningsområden. Detta innebär stora utmaningar för de rovdjursförvaltande myndigheterna och deras viltförvaltningsdelegationer eftersom förhållandena i södra rovdjursförvaltningsområdet skiljer sig markant från förhållandena i Mellansverige, där merparten av de stora rovdjuren befinner sig idag. Södra förvaltningsområdet har p.g.a. höga klövvilttätheter mycket goda biologiska förutsättningar för återetablering av stora rovdjur. De socioekonomiska förutsättningarna är däremot sämre med stor risk för konflikt mellan människa och rovdjur, eftersom södra förvaltningsområdet karaktäriseras av många närliggande fårbesättningar utan rovdjursavvisande stängsel. Idag är tätheten av lodjur i allmänhet och varg i synnerhet mycket låg i det södra förvaltningsområdet. Om rovdjurspolitikens intentioner ska bli verklighet måste de rovdjursförvaltande myndigheterna i södra förvaltningsområdet anpassa förvaltningen till våra specifika, regionala förhållanden. Detta kan t.ex. innebära att länsstyrelsen måste vara restriktiv med att bevilja skydds jakt på stora rovdjur i en initial etableringsfas.

Syftet med detta dokument är att skapa en länsgränsöverskridande samsyn kring beslut inom det södra rovdjursförvaltningsområdet. De stora rovdjuren rör sig ofta över så stora områden att en individ kan beröra flera län. Samverkansrådet i det södra förvaltningsområdet önskar därför att riktlinjer kring förvaltningsbeslut är så likartade som möjligt mellan länen och därmed enhetliga och förutsägbara.

Detta dokument är ett förslag från samverkansrådet till viltförvaltningsdelegationerna som har i uppdrag att besluta om övergripande riktlinjer för den regionala viltförvaltningen. Länsstyrelserna har gemensamt och i samarbete med forskare från Viltskadecenter, SLU, skrivit detta dokument.

Dokumentet kan revideras vid behov.

Rutiner för länsstyrelsens beslut eller yttranden gällande ansökan om skydds jakt efter skadegörande rovdjur

Bestämmelserna i § 28 Jaktförordningen (1987:905) som reglerar enskilds möjlighet att skydda sina tamdjur vid pågående rovdjursangrepp samt polismyndighets möjlighet att enligt § 9 Jaktlagen (1987:259) avliva djur tas inte upp i detta dokument.

Under förutsättning att Naturvårdsverket fattat beslut att delegera rätten att besluta om skydds jakt till ett enskilt län enligt § 24 Jaktförordningen (1987:905) kan Länsstyrelsen fatta beslut om skydds jakt i enlighet med förutsättningarna i § 23 a Jaktförordningen. Där framgår att beslut om skydds jakt bl. a. får fattas i syfte att förhindra allvarlig skada, förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning på problemet och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Jaktförordningen (1987:905), 23 a §

Om det inte finns någon annan lämplig lösning, och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens

S bestånd i dess naturliga utbredningsområde, får beslut om jakt som
k avses i [23 b](#), [24](#), [25](#) och [29 §§](#) meddelas
y 1. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande
d skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker
d av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva
s konsekvenser för miljön,
j 2. av hänsyn till flygsäkerheten,
a 3. för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske,
k vatten eller annan egendom, eller
t 4. för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för
sådana djur eller växter

k

a

Skydds jakt kan beviljas efter flera angrepp på tamdjur från samma rovdjursindivid. För att en skydds jakt ansökan ska kunna beviljas ska stängsel som helt eller delvis inhägnar tamdjur (delvis gäller då stängsel ersätts med vatten, klippbranter, våtmarker) vara utformade enligt Jordbruksverkets föreskrifter SJVFS 2010:15 1 kap 32 §.

SJVFS 2010:15 1 kap 32 § (del av)

Stängsel ska vara väl uppsatt och underhållet samt i övrigt utformat och anordnat på ett sådant sätt att djur som hålls inom stängslet eller drivs mellan stängsel inte skadas. Stängseltrådar och stängselnät ska vara väl sträckta.

Följande riktlinjer ska ligga till grund för beslut om skyddsjakt. I de fall Länsstyrelsen inte fått delegation att besluta ska riktlinjerna i stället ligga till grund för Länsstyrelsens yttrande till Naturvårdsverket. I varje enskilt beslut om skyddsjakt skall villkoren utformas så att jakten riktas mot den skadegörande individen.

En drabbad djurägare som vill söka skyddsjakt bör göra det skyndsamt efter att en besiktning konstaterat rovdjursangrepp, och handläggas skyndsamt på myndigheten efter inkommen ansökan. Detta för att möjliggöra en effektiv jakt på den skadegörande rovdjursindividen. Jaktledare ska vara den skadedrabbade själv, eller den som han eller hon utser, om inget annat framgår av beslut från Naturvårdsverket. Länsstyrelsen kan i mån av resurser erbjuda särskilt tränade hundekipage för spårning, om det är praktiskt användbart vid skyddsjaktens genomförande.

Skyddsjakt efter lodjur som angripit tamdjur

Utöver antal angrepp bör en sammantagen bedömning göras i varje enskilt fall.

Skyddsjakten syftar till att ta bort problemindivider oavsett antal inträffade angrepp. Om det råder osäkerhet om det är en problemindivid gäller följande vägledning:

- Innan länets miniminivå för lodjur är uppfylld bör skyddsjakt övervägas tidigast efter 4 angrepp inom en radie av 12,5 km¹ och inom en 12-månadersperiod.
- Om länets miniminivå för lodjur är uppfylld bör skyddsjakt övervägas tidigast efter två angrepp inom en radie av 12,5 km¹ och inom en 12-månadersperiod.
- I områden som haft licensjakt på lodjur under de förevarande tre åren bör skyddsjakt övervägas tidigast efter ett angrepp på tamdjur.

¹ Inom inventeringsarbetet används avståndskriteriet 25 km för att särskilja lodjursföryngringar (NFS 2007:10). Angrepp inom 12,5 km och inom en 12-månadersperiod bedöms vara gjorda av samma individ om inga andra uppgifter tyder på motsatsen.

Efter ett första angrepp i en besättning ska djurägaren erbjudas akutåtgärder. För att ett ytterligare angrepp på samma besättning ska vara skyddsjaktsgrundande ska akutåtgärder ha vidtagits.

Skyddsjakt efter lodjur som angripit hägnat vilt

Enligt gällande författning (§ 9 NFS 2002:20) ska vilthägn vara konstruerade så att de hindrar de djur som hålls i hägnet samt hundar att ta sig in eller ut. Enligt NFS 2008:16 allmänna råd är vissa verksamheter, däribland vilthägn, betydligt mer skadeutsatta än andra. En grundförutsättning för att bedriva en verksamhet av sådant slag är därför att anläggningen redan från början är byggd för att viltskador inte kan uppkomma. Vägledande bör vara:

- Skyddsjakt bör övervägas efter ett angrepp i anläggningar med rovdjursavvisande stängsel enligt Viltskadecenters rekommendationer.

Skyddsjakt efter varg som angripit tamdjur

Den geografiska enhet som anges för antal angrepp är län. Utöver antal angrepp bör hänsyn tas till om individen är genetiskt betydelsefull för den svenska vargstammens bevarandestatus, hur tätt angreppen inträffar och hur många tamdjur som skadas/dödas. Vägledande bör vara:

- Skyddsjakt bör övervägas tidigast efter två angrepp som bedöms vara utförda av sannolikt samma individ inom en 6-månadersperiod, där permanenta förebyggande åtgärder² vidtagits.
- För vandringsvarg och ensam stationär varg bör en skyddsjaktsansökan tillstyrkas tidigast efter tre angrepp under en 6-månadersperiod, även på besättningar där rimliga förebyggande åtgärder inte har vidtagits.
- För revirmarkerande vargpar, vargrevir med föryngring eller familjegrupp bör en skyddsjaktsansökan tillstyrkas tidigast efter fyra angrepp under en 6-månadersperiod, även på besättningar där rimliga förebyggande åtgärder inte har vidtagits.

² Enligt Viltskadecenters rekommendationer för permanenta åtgärder

Rutiner och ersättningsnivåer för ersättningar efter rovdjursangrepp

Länsstyrelsen ansvarar för att anmälda rovdjursangrepp besiktigas av en förordnad besiktningsman inom 24 timmar efter anmälan. Då ett rovdjursangrepp bekräftats av besiktningsmannen betalar Länsstyrelsen ut ersättning i enlighet med Viltskadeförordningen (2001:724) och de rekommendationer som Viltskadecenter upprättar och uppdaterar. I enlighet med viltskadeförordningen (NFS 2008:16, § 19) betalas ingen ersättning för rovdjursangrepp på hägnat vilt.

Prioriteringsgrunder för bidrag till skadeförebyggande åtgärder

Länsstyrelsen kan i mån av medel ge bidrag till skadeförebyggande åtgärder dels genom bidrag till rovdjursavvisande stängsel på blocklagd mark genom Landsbygdsprogrammets miljöinvesteringar, och dels genom bidrag till andra förebyggande åtgärder eller stängsling på icke blocklagd mark genom viltskadeanslaget. Medlen ska användas så att de i så hög grad som möjligt bidrar till att minska rovdjursangreppen på tamdjur, och prioriteringarna grundar sig på ett antal erfarenheter från rovdjursförvaltning och forskning:

- Bland de stängslade tamdjuren är får och getter de som i särklass högst omfattning angrips av rovdjur.
- Bland rovdjursarterna är risken för angrepp klart större i områden med fast förekomst av varg än i områden med andra rovdjursarter.
- I södra Sverige bedöms förutsättningarna för vargetableringar vara mer gynnsamma i områden med lägre täthet av fårbesättningar, därför förväntas bidrag till skadeförebyggande åtgärder i sådana områden ge bättre verkningsgrad per ytenhet.
- Efter ett första vargangrepp är risken för ytterligare angrepp i samma besättning hög om inte effektiva akutåtgärder vidtas.
- Bidrag till skadeförebyggande åtgärder ska endast lämnas till sådana åtgärder som av Länsstyrelsen och Viltskadecenter bedöms vara effektiva i det enskilda fallet.
- Rovdjursavvisande stängsel har låg effekt mot lodjur.

Dessa erfarenheter ligger till grund för följande prioriteringar för hur tillgängliga medel för åtgärder som syftar till att förebygga skador på tamdjur (ej hägnat vilt) bör fördelas:

1. Akutåtgärder direkt efter ett konstaterat rovdjursangrepp.
2. Bidrag till permanenta åtgärder till får/getbesättningar som är belägna i områden med återkommande eller fast förekomst av varg.
3. Bidrag till permanenta åtgärder i tamdjursbesättningar som har haft angrepp av varg vid minst ett tillfälle under de senaste tre åren.
4. Bidrag till permanenta åtgärder i får/getbesättningar inom 100 km från ett befintligt vargrevir.
5. Bidrag till permanenta åtgärder i får/getbesättningar längre än 100 km från ett befintligt vargrevir men i områden med låg täthet av fårbesättningar , d. v.s.< 50 fårbesättningar per 10 kvadratmil.
6. Bidrag till permanenta åtgärder i får/getbesättningar längre än 100 km från ett befintligt vargrevir men i områden med hög täthet av fårbesättningar , d.v.s. > 50 fårbesättningar per 10 kvadratmil.

Åtgärden ska följa de villkor som följer av det beslutade bidraget. Bidrag som lämnats från viltskadeanslaget för förebyggande åtgärder ska följa länets genomförandestrategi för landsbygdsprogrammet.

Viltförvaltningsdelegationen har på möte 2012-11-08 beslutat att dessa riktlinjer skall gälla.